

LESZEK ŻYREK
WOJCIECH ZASADNI
JAN LUBRYKA
DAWID JENDROSKA

Mobilne oświetlenie stacji osobowych i materiałowych kolejek podwieszonych

W artykule przedstawiono opracowaną przez firmę Becker-Warkop sp. z o.o. innowacyjną technologię mobilnego oświetlenia stacji osobowych i materiałowych oraz trasy podczas przejazdu kolejek podwieszonych z napędem własnym. Omówiono rozwiązanie techniczne wraz z jego możliwościami konfiguracyjnymi, a także wymagania normowe wraz z opisem doświadczeń i dobrych praktyk pozyskanych podczas wdrożeń tej technologii.

Słowa kluczowe: *mobilne oświetlenie, kolejki podwieszane z napędem własnym, doświadczenia, praktyki*

1. WSTĘP

Innowacyjne rozwiązanie proponowane przez firmę Becker-Warkop jest bezpośrednią odpowiedzią na konkretne potrzeby naszych klientów w obszarze oświetlenia stacji osobowych i materiałowych. Mobilne oświetlenie stacji daje możliwość wyeliminowania oświetlenia stacjonarnego przez korzystanie z lamp zabudowanych na kabinach osobowych oraz zestawach transportowych maszyn podwieszanych z napędem własnym [1]. Zastosowanie tej technologii oświetlenia oraz możliwość jego wykorzystania nie tylko na stacjach, ale i długości całej trasy przejazdu kolejki w znaczącym stopniu podnosi bezpieczeństwo oraz efektywność ekonomiczną oraz energetyczną zakładu górniczego. Rozwiązanie to jest chronione patentem. Poniżej przedstawiamy jego szczegóły oraz najlepsze praktyki.

2. OPIS ROZWIĄZANIA

Standardowe stacjonarne oświetlenie stacji materiałowo-osobowych wymaga ciągłego przebudowywania wraz z postępem robót. Dodatkowym aspektem przemawiającym za mobilnym oświetleniem jest fakt, że po zabudowie stacjonarnego oświetlenia pracuje ono cały czas, a nie tylko wtedy, kiedy jest faktycznie

potrzebne, co jest przyczyną generowania zwiększonych kosztów zarówno za energię, jak i zużycie lamp oświetleniowych.

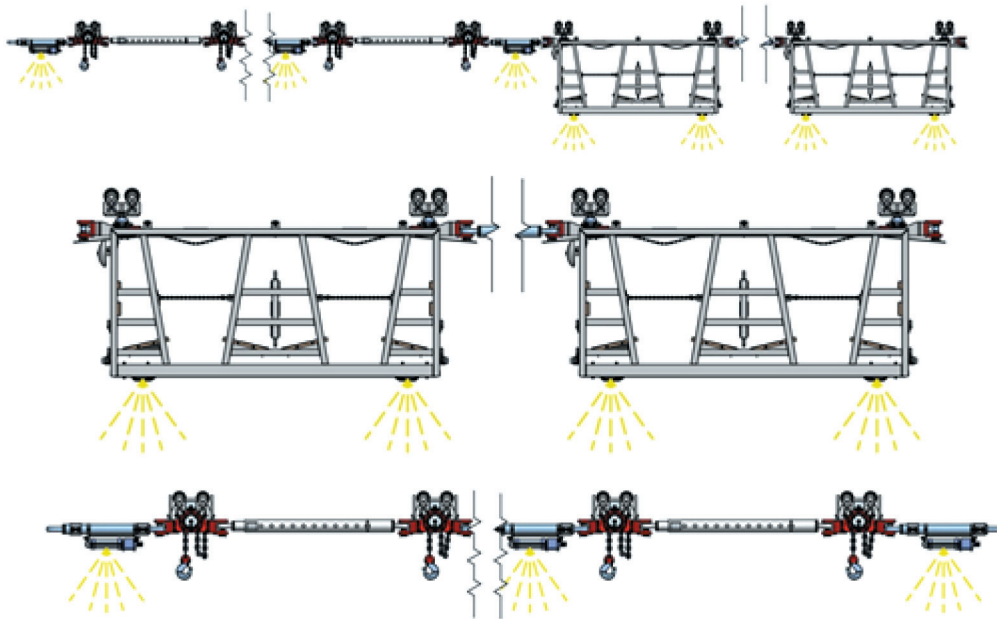
Stosowanie mobilnego oświetlenia kolejek podwieszonych z własnym napędem eliminuje wykorzystanie urządzeń elektrycznych i linii je zasilających ze stacjonarnych wyrobisk zagrożonych wybuchem i tym samym podnosi poziom bezpieczeństwa przeciwwybuchowego.

Do uzyskania funkcjonalności mobilnego oświetlenia dla kolejki podwieszanej wymagane są takie urządzenia, jak:

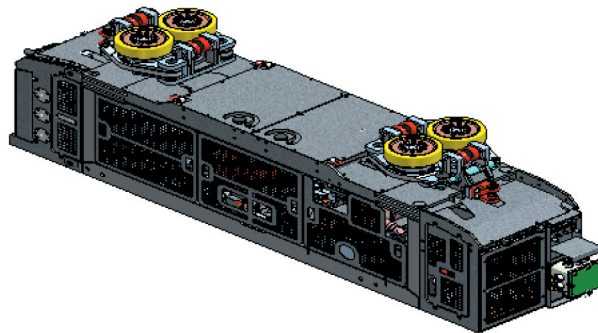
- układ zasilania oświetlenia dodatkowego typu UZOD-02,
- lampy typu ŚWIT-14/MOD [2] (oświetlenie stacji osobowych) oraz lampy typu OLR-1-18/MOD [3] (oświetlenie stacje materiałowe),
- kasety sterownicze typu KS-01/1/5 w kabinach,
- ognioszczelne złącza serii PC220.

Dzięki tym urządzeniom jest możliwe wprowadzenie zmian do układu zasilania maszyny oraz dodanie opcjonalnego zasilania oświetlenia typu UZOD-02, dzięki któremu uzyskujemy efekt przedstawiony na rysunku 1.

Funkcjonalność, jaką zyskuje się w wyniku zastosowania tego rozwiązania, polega na oświetlaniu stacji osobowych i/lub materiałowych, jak również wybranych miejsc w kopalni na trasie przejazdu ciągnika.

Rys. 1. Przykładowa zabudowa oświetlenia na kabinach osobowych oraz zestawach transportowych [4]

Rys. 2. Przykładowa zabudowa układu zasilania dodatkowego typu UZOD-02 na części silnikowej [1]

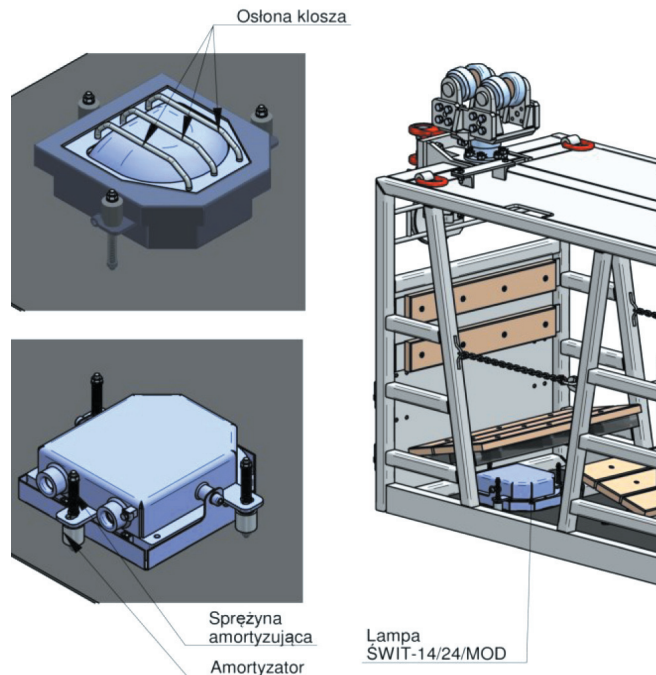
Na rysunku 2 zademonstrowano umieszczenie dodatkowego układu typu UZOD-2 na części silnikowej ciągnika podwieszonoego.

Pozostałe elementy mobilnego oświetlenia mogą być zabudowywane w kabinach do tego przystosowanych i posiadających stosowne dopuszczenia prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, np. w kabinach osobowych typu UiK KO-8-A, w kabinach osobowo-sanitarnych typu UiK KOS-A lub też zabudowane na specjalnych adapterach służących do zawieszenia lamp oświetlających zestaw transportowy na ciągłach łączących. Na rysunku 3 została przedstawiona przykładowa zabudowa lamp typu SWIT do kabin osobowych. LAMPY z uwagi na ich miejsce zabudowy muszą być odpowiednio przymocowane do kabiny z uwzględnieniem ich gabarytów. Umieszczenie lamp w kabinach osobowych jest wynikiem wielu miesięcy prac i badań parametrów oświetlenia. Kolejnym istotnym aspektem są drgania, które są eliminowane w dużym stopniu przez amortyzatory. Dzięki zastosowanym spręży-

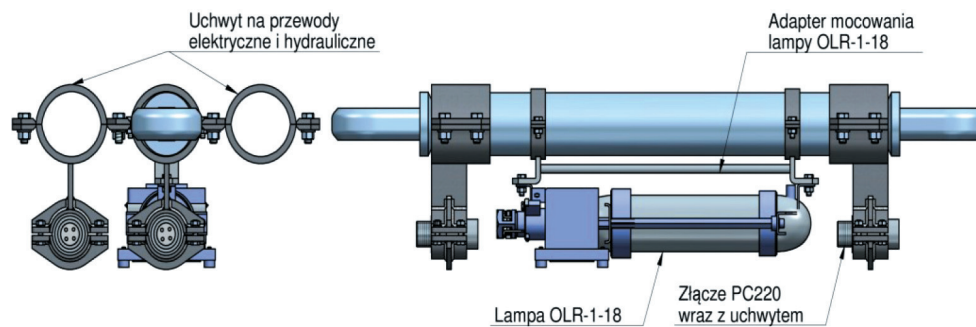
nom uzyskuje się efekt chowania lamp w kabinie w chwili jej stykania się ze spągim, który to w połączeniu z metalową osłoną klosza (z metalowych prętów) lamp skutkuje zwiększeniem odporności na uszkodzenia mechaniczne [3].

W przypadku lamp stosowanych na zestawach transportowych bardzo istotną kwestią jest samo umieszczenie lampy pod ciągłem tak, aby emitowane światło nie było ograniczane transportowanym ładunkiem oraz przewodami hydraulicznymi i elektrycznymi. Dodatkowo należy stosować specjalne obejmy do podtrzymania szybkozłączki typu PC220 umożliwiającą szybką rekonfigurację zestawów. Dodatkowy przewód zasilający lampy powinien być prowadzony przez wyznaczone do tego zadania obejmy na przewody hydrauliczne i elektryczne. Przykładowe rozwiązanie zostało zademonstrowane na rysunku 4.

Liczba źródeł oświetlenia jest limitowana przez moc alternatora zasilającego układ sterowania ciągnika, która dla ciągników KP-95 i KP-148 wynosi 240 W.

Rys. 3. Przykładowa zabudowa lamp typu SWIT w kabinie osobowej

Rys. 4. Przykładowa zabudowa lampy OLR na zestawie transportowym

Do obliczeń należy przyjmować następujące wartości:

- dwie lampy typu ŚWIT-14/MOD na jedną kabinę osobową (2×10 W),
- jedna lampa typu OLR-1-18/MOD na jedno ciągło zestawu transportowego (1×10 W).

Układ zasilania dodatkowego oświetlenia typu UZOD-02 zapewnia realizację wymaganego programu włączania/wyłączania lamp diodowych za pomocą kaset sterowniczych typu KS-01/1/5, tj. załączania lamp przeznaczonych do oświetlenia stacji osobowych (lampy typu ŚWIT-14/MOD) lub załączania lamp do oświetlenia stacji materiałowych lub też lamp przeznaczonych do załączania jednocześnie lamp do oświetlenia stacji osobowych i materiałowych. Przykładowe rozmieszczenie kasety typu KS-01/1/5 w kabinie operatora zostało przedstawione na rysunku 5.

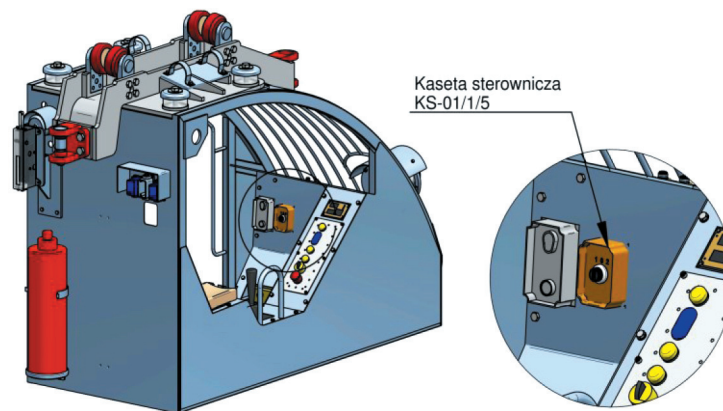
W przypadku obniżenia rezystancji izolacji poniżej $10 \text{ k}\Omega$ nastąpi wygenerowanie przez system sterowania ciągnika komunikatu – ostrzeżenia. Urządzenie kontrolujące stan izolacji to standardowe zabezpieczenie instalacji ciągnika zabudowane w zasilaczu typu ZUSD-01.

Po dołączeniu dodatkowych urządzeń (lamp) obwód ten również jest kontrolowany przez to zabezpieczenie.

Kolejnym zabezpieczeniem zabudowanym w układzie zasilania oświetlenia typu UZOD-02 jest zabezpieczenie kontrolujące ciągłość uziemienia na jego odpyłkach. Każde zakłócenie w instalacji elektrycznej, tj. zwarcie, rozwarcie, zbyt duża rezystancja pętli oraz nieprawidłowe terminowanie obwodu kontroli ciągłości uziemienia czy inne usterki, są dodatkowo monitorowane przez układ sterowania ciągnika i wyświetlane są stosowne komunikaty na wyświetlaczu typu WLM-01 (rys. 7) oraz monitorze stanu pracy maszyny typu MSPM-01 lub MSMP-04 (rys. 6). Terminowanie (zakończenie) obwodu kontroli ciągłości uziemienia odbywa się poprzez zaślepkę ochronną męską typu BM-PC220 lub diodę zabudowaną w lampie.

Zestawy zarówno między sobą, jak i z częścią silnikową są połączone poprzez szybkozłącza serii PC 220. Na rysunku 8 poniżej przedstawiono przykładową konfigurację ciągnika do transportu ludzi wyposażonego w system złączy serii PC220.

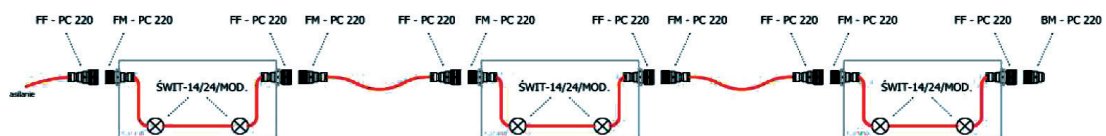
Rys. 5. Umieszczenie kasety typu KS-01/1/5 w kabinie operatora [3]

Rys. 6. Monitor stanu pracy maszyny typu MSPM-01

Rys. 7. Wyświetlacz maszynisty WLM-01

Rys. 8. Przykładowe elektryczne podłączenie oświetlenia pomiędzy kabinami [2]

Dopuszcza się możliwość wykonywania połączeń między kabinami, zestawami transportowymi za pomocą połączeń przewod – wpust kablowy lampy.

Do lipca 2017 roku przed każdorazowym wprowadzeniem układu mobilnego oświetlenia zastępującego stacjonarne oświetlenie stacji osobowych i materiałowych wymagane było wykonanie pomiarów jego natężenia, współczynnika równomierności i współczynnika zapasu przez wykwalifikowany personel posiadający stosowne uprawnienia.

Podczas wdrażania tego rozwiązania wykonane pomiary przeprowadzone w 2016 roku na stacjach osobowych oraz materiałowych w KWK Krupiński należącej do JSW S.A. przez OPA-ROW Sp. z o.o. (Laboratorium

Badań Środowiskowych) ujęte w sprawozdaniach potwierdziły, że instalacja oświetleniowa zabudowana pod kabinami osobowymi i pod ciągnami zestawów transportowych spełnia wymogi normy PN-G-02600: *Oświetlenie podziemnych wyrobisk zakładów górniczych* [5].

Polska norma w punkcie 2.4.1 jednoznacznie definiowała, że w wyrobiskach korytarzowych najmniejsze dopuszczalne średnie natężenie oświetlenia, równomierność oświetlenia oraz współczynnik zapasu powinny odpowiadać wartościom w tabeli 1.

Na mocy nowego rozporządzenia Ministra Energii z dnia 23.11.2016 roku w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących prowadzenia ruchu podziemnych składów górniczych w załączniku 4 w punkcie 4.9:

Tabela 1
Wymagane natężenie oświetlenia według PN-G-02600

Lp.	Oświetlony obszar	Oświetlana powierzchnia	Współczynnik zapasu	Parametry oświetlenia	
				natężenie oświetlenia E_{sr} [lx]	równomierność oświetlenia $\delta_{sr} = \frac{E_{min}}{E_{sr}}$
1	2	3	4	5	6
1	Podszybie	spodek	1,5	30	0,4
2	Podszybie – wejście do klatki, stanowisko pracy sygnalisty	spodek, ocios z aparaturą sygnalizacyjną	1,5	30	0,3
3	Stacja osobowa z przewozem szynowym	spodek od strony wejścia do wozów	1,5	30	0,4
4	Stacja osobowa z przewozem oponowym	spodek	1,5	20	0,4
5	Pomosty do wsiadania na przonośnik i wysiadania z przonośnika	spodek	1,5	20	0,3
6	Przekop, chodnik poziomy lub pochyły służące do ruchu pieszego	spodek, przejście dla ludzi	1,5	5	0,2
7	Trasa kolejki i innych środków służących do transportu ludzi (bez ruchu pieszego)	spodek	1,5	2	0,2
8	Rozjazdy, rozwidlenia, skrzyżowania, zwężenie, przecięcie przejścia dla pieszych z trasą przonośnika na głównych drogach	spodek	1,5	10	0,3
9	Tamy (po obu stronach) na głównych drogach przewozowych	spodek	1,5	10	0,3
10	Stacja materiałowa, załadowania, przesyp	krawędź wozu, krata	2,0	10	0,3
11	Granica stacji	spodek	2,0	5	0,2
12	Inne stanowiska pracy oraz miejsca zainstalowania maszyn i urządzeń, środków łączności itp. w chodnikach i przekopach	spodek lub inne powierzchnie robocze	1,5	10	0,3

Transport linowy oraz zestawami transportowymi z napędem własnym określa się, że:

„4.9.7. Oświetla się:

- 1) (...);
- 2) stacje w trakcie załadunku lub rozładunku;
- 3) stacje osobowe w trakcie wsiadania lub wysiadania osób”.

Podczas przejazdu kolejki z napędem własnym wyrobisko może być dodatkowo oświetlane, co powoduje zwiększenie stopnia bezpieczeństwa.

3. PODSUMOWANIE

Powyżej przedstawione, proste, a zarazem innowacyjne rozwiązanie proponowane przez firmę Becker-Warkop wynika z konkretnych potrzeb naszych klientów. Daje ono nie tylko korzyści technologiczne i ekonomiczne w obszarze oświetlenia stacji osobowych i materiałowych, ale również poprawia bezpieczeństwo załogi pracującej na trasie kolejki podwieszanej w momencie szczególnego zagrożenia, czyli

podczas przejazdu składu. Jest to jeden z przykładów współpracy firmy Becker-Warkop z klientami, którzy są dla nas inspiracją oraz partnerami.

Literatura

- [1] Aneks nr 6 do Instrukcji (DTR) ciągnika podwieszanego typu KP-95 – dotyczy mobilnego oświetlenia stacji osobowych i materiałowych.
- [2] Instrukcja obsługi lampy typu ŚWIT-14/MOD firmy Elektrometal S.A.
- [3] Instrukcja obsługi lampy typu OLR-1-18/MOD firmy Elektrometal S.A.
- [4] Karta katalogowa mobilnego oświetlenia firmy Becker-Warkop.
- [5] Aneks nr 6 Instrukcji obsługi (DTR) ciągnika podwieszanego typu KP-148 mobilnego oświetlenia stacji kolejki KP-148 – dotyczy mobilnego oświetlenia stacji osobowych i materiałowych.

inż. LESZEK ŻYREK
 dr inż. WOJCIECH ZASADNI
 mgr inż. JAN LUBRYKA
 mgr inż. DAWID JENDYSKA
 Becker-Warkop Sp. z o.o.
 ul. Przemysłowa 11, 44-266 Świerklany
 {l.zyrek, w.zasadni, j.lubryka, d.jendroska}
 @becker-mining.com.pl